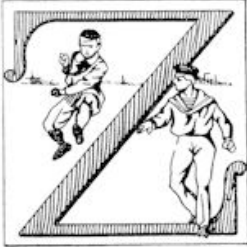

Twee Krijgsknechten.

Zij waren altijd samen, de kleine jonker Willem van het kasteel Berkhove, en Tom, de oudste zoon van den christelijken hoofdonderwijzer. Zij hadden elkander leeren kennen in de klas. Mevrouw Van Berkhove — sinds den dood van haar man alleen belast met de opvoeding van haar eenig kind — wenschte hem vóór alle

dingen een christelijke opvoeding te geven, en toen Willem den leeftijd bereikt had, dat hij aan 't leeren moest gaan, vroeg zij aan meester Riemers, of hij voor haar kind een plaats op zijn school had. Want zij begreep, dat het niet alleen voldoende was, haar kind in huis een christelijke opvoeding te geven, maar dat die opvoeding moest worden gesteund en uitgebreid door hen, die haar jongen stap voor stap zouden leiden op het breede veld der wetenschap.

Toen de kleine Willem van Berkhove voor 't eerst de school binnenkwam in zijn mooi matrozenpakje, dat de bewondering van al de dorpskinderen gaande maakte, wees de onderwijzer hem een plaats aan naast zijn zootje Tom, die ook juist dien dag voor 't eerst op school was. Zoo hadden de beide jongens elkander leeren kennen, en lief en leed van de schooljaren gedeeld. Willem was zachter en tenderder dan Tom, maar vlugger in 't begrijpen en leeren: Tom was sterker en flinker, maar stond in verstandelijke gaven bij zijn vriendje achter. Zoo vulden ze elkaar aan. Op school, en later bij 't huiswerk 's avonds, was Willem no. 1 en hielp Tom, wat hij kon, maar als de werkuren voorbij waren en zij samen veld en bosch intogen, en slootje sprongen en in boomen klommen, dan was Tom no. 1 en de leider, dien Willem gaarne en bewonderend volgde. De twee jongens oefenden een onderlinge aantrekkingskracht op elkander uit, die toenam met de jaren. Zij hadden elkaar over en weer noodig en voelden zich steeds gelukkig in elkaanders gezelschap.

De jaren verliepen. Willem van Berkhove en Tom Riemers waren nu „grootte jongens” geworden, en zaten beide in de hoogste klas van de school. Willem was no. 1 van zijn klas en Tom had het met veel inspanning gebracht tot no. 4, iets waarop Willem niet minder trotsch was dan Tom. Het was het gevolg van minstens evenveel ijver en inspanning van Tom, als van hulp en leiding door Willem verstrekt. De laatste maanden, de laatste weken, de laatste dagen kwamen en gingen en het uur van scheiding van de school, van hun onbezorgde jeugd, en ook van

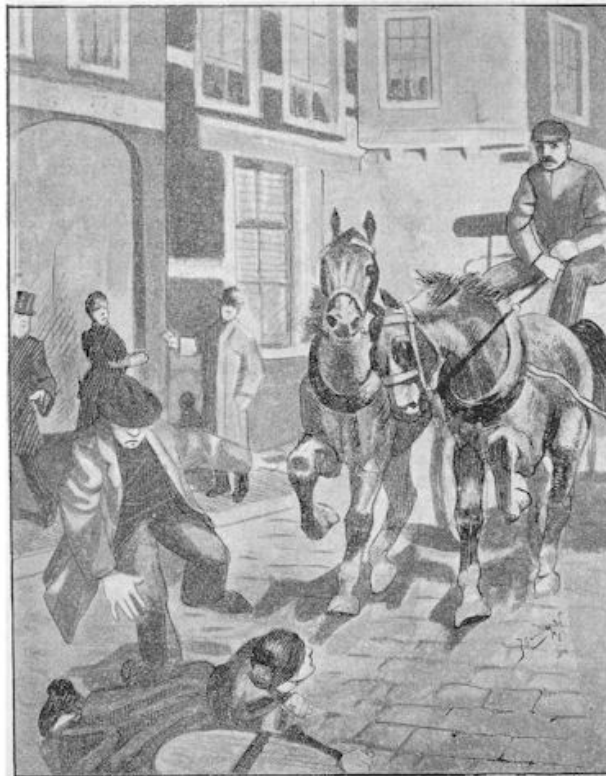
elkander, sloeg. Hun levensweg voerde nu verder uiteen. Willem zou gaan studeeren, en moest dus naar een gymnasium, terwijl Tom Riemers dienst bij 't leger wilde nemen.

Er was in de nabij zijnde stad juist eenige jaren geleden een christelijk gymnasium opgericht, en mevrouw Van Berkhove besloot daar tijdelijk te gaan wonen. Hoe menigmaal dankte zij God, dat nu in dezen tijd, dat haar Willem van de lagere school naar 't gymnasium moest gaan, er een christelijk gymnasium was, waar zij haar kind zoo veilig en gerust heen kon zenden, waar niet met ruwe hand zou worden afgebroken, wat zij en anderen met zooveel zorg en gebed in het ontvankelijk gemoed van haar kind hadden ingeplant. Waar de rector en de leeraren zelf biddend hun werk verrichtten, geen hogere wijsheid wilden kennen of onderwijzen dan wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft, en wisten, dat de vreeze des Heeren het beginsel der wetenschap is. Had niet haar eenige broer, de trots zijner familie, juist door zijn studiën aan een ongeloovig gymnasium en een ongeloovige universiteit zijn geloof verloren? En besteedde hij nu niet al de kostelijke gaven, hem geschonken, ten dienste van de beginselen, die lijnrecht ingaan tegen wat God eischt en geopenbaard heeft?

Mevrouw Van Berkhove wist het wel, dat de opvoeding alleen het niet doen kan, en zij zou wel wenschen, dat Willem iets meer toonde, van hetgeen zij hoopte en toch ook vertrouwde, dat er in hem omging. Maar zij ging stil voort in den weg der gehoorzaamheid; was het niet al wat zij voor haar kind doen kon?

Zoo verhuisde mevrouw Van Berkhove met haar zoon Willem naar de stad, en het kasteel stond leeg. De dorpsbewoners vonden het niets aardig, en misten hun „Jonker Willem” slechts noode; maar wie onder hen verstonen, wat de daad van mevrouw beteekende, vonden het goed en dankten er God voor, want later zou jonker Willem heer en meester op Berkhove worden, en welk een zegen zou het voor het geheele dorp zijn, als hij dan een Godvreezend man mocht zijn, zooals zijn vader zaliger ook geweest was.

Des zomers, in de groote vakantie, dan werd het kasteel weer in orde gebracht en keerden de bewoners terug. Dan vonden ook de twee vrienden elkander weer, en zie, de vriendschap bleek even hecht en beiden even aangenaam als vroeger! Lange wandelingen en fietstochten vervingen het slootje-springen en eierenzoeken van vroeger. Voorts was er veel te bekijken en te behartigen op Berkhove zelf: de paarden in de eerste plaats, vervolgens de kippen, de eenden, de konijnen, die de tuinman hield, de moestuin en de vruchtboomen, al wat het geluk en de vreugde van Willems kinderjaren had uitgemaakt. Hoe haalde hij zijn hart op aan al die oude plekjes en oude vrienden, hem allen nog even dierbaar! Hij had, als belooning voor één zijner goed geslaagde overgangsexamens, van zijn moeder een fotografie-toestel gekregen, en geheel Berkhove met al zijn menschelijke en dierlijke bewoners stond weldra in ettelijke minder of beter geslaagde photo's in zijn

album. Dat Tom, zittende, staande, liggende, in een boom, onder een boom, in de verte, dichtbij, met fiets en zonder fiets, in alle denkbare houdingen, een figuur of figuurtje op de meeste van die kiekjes vormde, behoeft nauwelijks vermelding!

Zonnige jaren waren het van aanhoudend, ongestoord geluk. Maar soms, juist als de lucht het helderst is, komen plotseling stormen opzetten, die al het blauw verdonkeren en het zonlicht verduisteren. Willem had nu zijn overgangsexamen gedaan voor de vijfde klas, en weer uitstekend en zonder herexamen. Hij stond reeds bekend als een van de knapste jongens van het gymnasium. Zijn moeder was reeds naar Berkhove teruggegaan en wachtte hem met verlangen.

Hij had zoo juist op zijn telegram „geslaagd,” een uitvoerig telegram van gelukwensch van moeder teruggekregen. Nog dienzelfden dag zou hij naar Berkhove teruggaan. Hij was aan 't pakken en moest nog van enkele vrienden afscheid nemen.

Zoo naderde het uur van vertrek en tevens, zonder dat hij het kon vermoeden, het oogenblik, dat plotseling een beslissende verandering in zijn levensloop brengen zou.

Hij liep haastig voort in de drukke straat van de groote stad, om bijtijds het station te bereiken. Een nauw merkbare glimlach speelde om zijn lippen, een heldere glans straalde uit zijn donker blauwe oogen: hij dacht aan thuis, aan de hartelijke gelukwenschen van zijn moeder, van Tom en van al de „Berkhove-naars”, zooals hij ze noemde. Plotseling weerklonk een gil, die alle menschen in de straat deed opkijken en alle gesprekken verstommen. Een meisje, een misvormd kind met een bochel, die een groote spanen doos droeg, was neergevallen vlak vóór de paarden van een zwaren wagen. Willem zag het in een oogenblik; en het volgende oogenblik lag hij naast haar op den grond en trachtte met een krachtigen greep het kind weg te rukken van het gevaarlijk terrein.

Hij slaagde er in, maar ten koste van zichzelf, daar de wielen van den wagen over den dapperen jongen heengingen. „Til hem voorzichtig op!”

„Nee! 't is beter hem niet aan te raken, tot de dokter komt!”

Opgewonden uitroepen gingen van mond tot mond in de menigte, die zich snel om het slachtoffer verzameld had. Het ongelukkige meisje, dat Willem van Berkhove tot zulk een prijs gered had, was ongedeerd. Zij was

slechts in zwijm gevallen, en zachte handen droegen haar voorzichtig naar den naastbijgelegen winkel, waar zij spoedig weer bijkwam. Maar met Willem ging het anders. Een dokter drong door de omstanders, die willig weken, bukte en legde zijn hand op het hart van den bewusteloozen jongen.

„Naar het hospitaal!” zeide hij kortaf, en de brancard, die met de geleiders reeds wachtte, droeg het schijnbaar levenloze lichaam weg, dat eenige oogenblikken geleden nog een toonbeeld was van jeugd en vroolijkheid en blijde verwachting.

„Er is slechte tijding op Berkhove gekomen!” De mededeeling ging in het dorp rond als een vuurtje, nadat de

postbode een telegram aan de deur van het kasteel had afgegeven.

„Als ik vragen mag, is het iets over jonker Willem?” vroeg Tom Riemers met angstige stem aan den huisknecht, die hem opendeed.

Toen hij de droeve tijding vernam, was het hem, alsof hij door den grond zonk. Een gevoel van bescheidenheid weerhield hem, naar mevrouw te gaan, en met langzamen tred ging hij weer huiswaarts. Niet lang daarna kwam het rijstuig vóór en in alle haast vertrok mevrouw Van Berkhove naar de stad, waar haar lieveling ziek lag — met angstig kloppend hart en in de vreeselijkste spanning, wat haar in het ziekenhuis wachten zou.....

Het was stil en rustig in het groote ziekenhuis, waar het leven voortging als op uurwerk-raden, en alle geluiden gedempt klonken. Het allerstilste was het in een der kamers, afgezonderd voor de eerste-klaspatiënten. Op het

bed lag de tijdelijke bewoner uitgestrekt: de jeugdige jonker Willem van Berkhove. Hij sluimerde; nu en dan, heef hij de zware oogleden voor een oogenblik op. En dan speelde er een flauwe glimlach om zijn bleke lippen, want dan rustte zijn blik op iemand, die hem aanzag met die uitdrukking van innige liefde, die men zelden elders ziet dan in de oogen van een trouwen hond.

„Wat voor nieuws is er, Tom?” vroeg Willem eindelijk. Zijn stem klonk vreemd en zwak, maar de spreker was door een donkere vallei van gevaar en angst gegaan.

„De witte merrie is gevallen en heeft haar knieën ernstig bezeerd, en drie van Juno's jongen zijn dood en oude Trijn is dood in haar bedstee gevonden, en —”

„En jonker Willems beenen zijn afgezet! Een mooie opsomming voor een gemengd nieuws, hè, Tom, oude

jongen?" Willem poogde op luchtigen toon te spreken, maar de lach, waarmede hij zijn woorden poogde te vergezellen, stierf weg als een wonderlijk droevig geluid.

Gedurende eenige oogenblikken zwegen beide.

„O, Willem! Beste Willem!" Tom Riemers was op de knieën gevallen en snikte als een klein kind.

„Waarom was ik er niet, om het te doen, in plaats dat jij het deedt? Dat jij, onze eigen jonker, waar we allen zooveel van houden en zoo trotsch op zijn, dat *gij* hier nu zóó liggen moet — ik kan het niet verdragen!"

In den kreet van den eenvoudigen jongen was de echo van die weeklage, die lange eeuwen geleden weerklonk: „Ik ben benaauwd om uwentwil, mijn broeder Jonathan! Gij waart mij zeer liefelijk: uwe liefde was mij wonderlijk...."

„Ik weet niet, Tom!" zeide Willem peinzend, terwijl hij aan het laken plukte met zijn magere, witte vingers, die vroeger zoo bruin en krachtig waren. „Ik zie niet in, waarom ik het niet had moeten zijn. De dingen beginnen er zoo anders uit te zien, als je geen beenen meer hebt en zoo plat op je ziekbed ligt. Heeft men je alles verteld, hoe het gekomen is?"

Tom knikte.

„Welnu, dat arme kind, ziet ge, moest van den dood gered worden, en waarom zou ik niet degene zijn, die het doen moest?" Toen, met een trilling in zijn stem, haastte Willem voort: „Maar het is een groote prijs; soms denk ik, het is een grooter prijs dan als ik in eens gedood was. Dat hadden we nooit gedacht, hè, Tom, dat het zoo met mij af zou loopen."

„Praat er niet over, Willem! Ik kan er niet aan denken, dat — dat —!" Het vreeselijke woord wilde niet over zijn lippen.

„Kunt ge dat niet, Tom? Ik moet het wel dragen. Het is mijn kruis, en een dat mij zwaar op de schouders ligt, dat verzeke ik je. Moeder en ik hebben zooveel gepraat samen, sinds ik hier lig. In 'teerst was zij net als gij, Tom, zij deed niets dan snikken. Het was even erg voor haar als voor mij, dat ik mijn beenen moest verliezen, net nu — net nu — je hebt zeker gehoord van mijn examen?"

Tom knikte. Ja, hij had er alles van gehoord.

„Ik moet nu alles opgeven, Tom. Ik kan nooit iets worden. Ten minste, wat de menschen „iets" noemen."

Tom bleef zwijgen.

„Het schijnt al een jaar, dat ik hier lig, en moeder iederen dag bij mij zat, en wij zooveel besproken hebben. Ik weet niet, of ge mij begrijpen zult, Tom, maar alles is veranderd in me. Al wat ik vroeger wenschte, was knap en beroemd te worden. Kamerlid zou ik worden, ja, wat niet al, minister zelfs! Ik bewonderde mij zelf zoo, Willem, en mijn eigen eer en grootheid was de afgod, dien ik diende. Maar God heeft al die ijdelheid, waarin ik mij zelf zocht en niet Hem, weggenomen, en mij iets anders er voor in de plaats gegeven, dat veel meer waard is. Ik wilde hoog opklimmen om mij zelf te eeren en niet om Hem te dienen. Tom, kijk eens, jij wordt soldaat, en gaat strijden voor Koningin en Vaderland. Ik wil nu ook een soldaat worden. Ja, kijk maar niet zoo verbaasd! Ik bedoel, dat een arme stumper zonder beenen dienst kan nemen in het leger, dat strijdt tegen den vijand der zielen. In dat leger, komt het er niet op aan, hoe je lichaam er uitziet. Begrijp je me, Tom?"

„Ga je dominé worden?" vroeg Tom verwonderd.

Willem schudde het hoofd. „Nee, dat zou ook niet kunnen, en er zijn zoo velen beter daarvoor geschikt dan ik. Bovendien, mijn taak is aangewezen als eigenaar van Berkhove. En daar op dien post — dien ik ook zonder beenen kan waarnemen — ben ik van plan als krijgsknecht van den Heere Jezus dienst te nemen. Er is zooveel zonde en ellende in ons dorp, en nu ik zelf de besliste keuze heb gedaan en God wil dienen, nu wil ik ook met Gods hulp de zonde en ellende bestrijden door woord en werk, en daardoor voor anderen tot zegen zijn. Dat heb

ik besloten, hier, Tom, op dit bed en in dit kamertje. Moeder vindt het goed, en wij hebben er samen over geboden. Begrijp je het nu, Tom?"

„Ja," zei Tom, nu geheel kalm door de stemming van zijn vriend, en gaf hem de hand. „We zullen thans beide krijgsknechten zijn."

De ernstige voornemens op Willems ziekbed gevormd, zijn ten uitvoer gebracht. De ongelukkige verminkte jonker Van Berkhove nam dienst in het leger van hen, die strijden voor de uitbreiding van Gods koninkrijk. Toen hij begon stuitte hij op menig vooroordeel, moest hij menige teleurstelling en ondankbare bejegening onder vinden. Maar het hoort bij het beroep van den soldaat om hardheden te kunnen verduren. Toen de jaren verliepen, was er menige post op den vijand veroverd, en in de liefde en dankbaarheid van de dorpelingen vond Willem een geluk, dat zeker geen aanzien of eer naar de wereld hem ooit hadden kunnen brengen.

Tom paste goed op en werd te bestemder tijd officier. Trotsch op zijn nieuwe pak, en stralend van vreugd, kwam hij zijn vriend de blijde tijding brengen en zijn gelukwenschen ontvangen. Het was zomer en Willem lag, omringd door boeken en papieren, op een rolstoel in de schaduw van een breed uitgegroeiden kastanjeboom.

Hartelijk drukten de vrienden elkaar de hand.

„Je kunt mij óók gelukwenschen, Tom, ik heb ook promotie gemaakt!"

„En die is?"

„Dat ik zoo juist vernomen heb, dat de openbare school hier sluiten gaat door gebrek aan leerlingen. Hoe vind je dat?"

„Prachtig, prachtig!"

„En dat is promotie, Tom. Want toen ik begon was daar nog geen sprake van. En na jaren van strijd moest de vijand wegens gebrek aan ammunitie en manschappen de veste verlaten."

Tom zag zijn vriend aan met een blik, die meer zeide dan woorden. Er was een stilzwijgen van eenige oogenblikken.

„Moeder is zoo blij," zeide Tom eindelijk.

„En *mijn* moeder!" antwoordde Willem met stralende oogen.

Het scheen Tom, of de uitdrukking van Willems gelaat steeds gelukkiger werd.

Als de dorpsbewoners, 's avonds, na volbrachten dagarbeid op groene banken en naar buiten gebrachte stoelen voor hun huisjes in de dorpsstraat zaten, en het gesprek kwam, als zoo vaak, op jonker Willem, dan staken zij de hoofden bij elkaar en zeiden:

„Het was nog zoo kwaad niet voor ons, toen de jonker z'n beenen verloor. Want —" en dan volgde een getrouwe opsomming van al wat de jonker al voor het dorp gedaan had, waarbij dan gewoonlijk „en die mooie, nieuwe rolwagen," ook een eereplaats kreeg onder de weldaden, die aan het ongeluk, dat den jonker getroffen had, te danken waren.

„Ik zeg maar", zeide oude Teunis met zijn grijzen baard, „wat voor *hem* verlies was, is voor *ons* winst geweest."

Juist! En zal niet eenmaal, als de rekening der aardsche dingen vereffend wordt, blijken, dat Willems verlies winst was — ook voor Willem zelf?

H. S. S. K.

